

Aihe	Päiväkotilaiset luonnon aarteita etsimässä
Tavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> • edistää luontosuhteen muodostumista • käyttää kaikkia aisteja ympäristön havaitsemisessa • tarjota onnistumiskokemuksia
Kohderyhmä ja koko	4–6-vuotiaiden ryhmä, 14 lasta kahteen ryhmään jaettuna
Ajankohta, aikamäärä	Huhti–lokakuu, kesto 1,5–2 tuntia
Tarvikkeet	<ul style="list-style-type: none"> • 14 merkkihuivia • 7 huivia silmien peittämiseen • 14 luuppia tai suurennuslasia • 30 m tukevaa köyttä temppurataa varten • jokamiehenoikeudet-kuvakortit • 1 tasapainoliina • alueen kartta, johon on merkitty rastit • 2 aarreviestiä, viestipaperi revittynä kolmeen palaan • 3 pientä purkkia viestivihjeen säilytystä ja lasten lisäämää aarretta varten • 3 erilaista luonnonmateriaalia purkkeihin • merkkkausnauhaa • vihellyspilli • ensiapulaukku
Valmistelut	<ul style="list-style-type: none"> • kartan tulostus ja rastipisteiden merkitseminen • jokamiehenoikeudet-korttien piilottaminen maastoon • temppuradan ja tasapainoliinan asentaminen maastoon • aarteiden ja viestien vieminen rasteille
Ohjelma ja aikataulu	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintatuokio toteutetaan rastiratana, jolloin ryhmän jäsenet saavat keskittyä oman ryhmän kanssa toimimiseen. Rastipaikat sijoitetaan estäen näköyhteys rastilta toiselle. • Alueelle tehdään aarrekartta, jonka avulla lapset löytyvät luonnon aarteet. • Jokaiselta rastilta lapset saavat mukaansa paperinpalan. Paperinpaloista muodostuu viesti. Viesti on aarre ja lisäksi ryhmät jättävät jonkun luonnosta löytyvän asian seuraavalla ryhmälle löydettäväksi aarteen osana. <p>Aarreviesti: <i>Hetki hiljaa, hengitä syvään. Luonto tarjoaa sulle aarteet kauneimmat alla kuusipuun illanhämyssä, aamunkoitossa, kevään kasvussa ja talven tuiskeessa. Oothan vain kaikki aistit avoinna.</i></p> <p>1. Aloitus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ohjaaja kertoo kuulleensa seuraavan katkelman pikkulinnuilta ja kertoo sen oppilaille. <i>”Kirkonkylän alueella on jo pitemmän aikaa liikkunut huhu, alueen metsään piilotetuista aarteista. Kummaa liikettä on nähty niin päiväkodin kulmilla kuin sen läheisyydessä olevassa metsässä. Kuka siellä on mahtanut liikkua ja millä asioin? Keijutko? Jopa joulupukin tonttuja on epäilty piilottaneen ylimääräiset lahjat metsikköön, kun huonosti käyttäytyvät ihmiset eivät ole niitä ansainneet. Linnut jopa toivat minulle kartan, johon on kuitenkin merkitty rasteja. Linnut kertoivat minulle rastien johtavan aarteille. Mitä pitäisi tehdä? Pitäisikö meidän mennä etsimään rastit yhdessä?”</i> • Lapsille voi kertoa, että kaikki eläimet kommunikoivat. He vain käyttävät toista kieltä ihmisiin verrattuna. Luonnon eläimet mm. jättävät hajumerkkejä koirien ta-
0-15 min	

15–30 min	<p>voin. (Ohjaamalla huomio koirien ja kissojen käyttäytymiseen ja miettimällä, miten ne kommunikoiivat, voidaan lapset saada itse oivaltamaan eläinten erilaisia kommunikointitapoja. Kommunikaatio tapahtuu äänin (<i>linnunlaulu, varoitusäännet, kutsuhuudot</i>), elein (<i>korvien luimistelu, potkaisu ilmaan, rapsuttaminen hampaila</i>), värein (<i>erityisesti linnuilla lisääntymiskautena</i>) ja hajuihin (<i>reviirin merkkäminen, ominaistuoksu</i>).</p> <ul style="list-style-type: none">Ihminen puolestaan käyttää paljon ääntä, mutta myös kehon eleistä ja kasvojen ilmeestä voi päätellä paljon. Ymmärtääkseen luontoa ihmisten pitää olla kaikki aistit tarkkoina ja hiljentyä kuuntelemaan sekä antaa luonnolle aikaa kertoa asioita. Myös kasvit kertovat asioita esim. elinolosuhteistaan (<i>ruska, ruskeaksi rapistuminen kuivuuden ja sairauksien vuoksi, kukkien väri, tuoksut, joista vain ihminen aistii pienen osan, suurin osa on suunnattu hyönteisille ja eläimille ja hedelmien väri</i>). Ihmisen pitää vain opetella luonnon kieli ymmärtääkseen luontoa. Oikein luontoa lukevat pääsevät osaksi nauttimaan luonnon suuria aarteita.Jaetaan jokaiselle lapselle oma huivi merkiksi omasta etsintäryhmästä. Huivirosvot-leikkiä varten.Kesto n. 10 min, paikkana päiväkodin piha. <p>2. Huivirosvot-leikki</p> <ul style="list-style-type: none">Jaetaan ryhmien sisällä lapset kahteen pienryhmään ja kaikille ryhmän jäsenille annetaan oma huivi, jota pitää suojella hyvin alueella liikkuvien huivirosvojen takia.Ohjeistetaan ryhmiä pysymään yhdessä, sillä ryhmän ollessa koossa rosvo eivät hyökkää, mutta jos joku jää yksi rosvo vie yksin jääneeltä tuokion alussa saadun huivin. Jos ryhmä menettää yhdenkin huivin, ei ryhmä voita ryhmien välistä huivikisaa. Huivin menettäminen voidaan estää pysymällä lähellä toisia.Jos rosvo hyökkää, silloin uhriksi jäänyt ei voi liikkua, mutta huutaa apua, jolloin toiset voivat tulla väliin pelastamaan ryöstön uhrin. Rosvon tunnistaa kasvoja peittävästä huivista. Rosvona voi olla joukon mukana kulkeva ohjaaja tai toinen ryhmä.Kesto tuokion loppuun asti. <p>RASTIPISTEET</p> <ul style="list-style-type: none">Jokaisella rastilla on hyvä varata noin 15–30 min. <p>3. Etsi ja löydä jokamiehen oikeudet</p> <ul style="list-style-type: none">Rastipisteen teksti: <i>Metsän oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllön salkku oli mennyt hajoamaan hänen lentäessään kertomaan metsästä tietämättömille aikuisille. Autathan häntä löytämään hänen salkkunsä sisällön?</i>Ryhmä voidaan jakaa pienryhmiin (2-3 henkeä). Ryhmät pääsevät kilpailemaan yhdessä, mikä ryhmistä löytää eniten kortteja. Jokamiehen oikeudet on esitetty kuvina, jotka on piilotettu lähiympäristöön. Etsintä jatkuu, kunnes kaikki kuvat on löydetty.Lopuksi käydään yhdessä läpi kuvat ja mietitään, mitä kuvilla tarkoitetaan.5 minuuttia etsintään, 15 minuuttia kuvien tulkintaan ja omien kokemusten jakamiseen.Rastin suorittamisen lopuksi annetaan ryhmälle rastilta löytyvä paperinpala ja lapset laittavat jonkun luonnontavaran toiselle ryhmälle.Kesto 20 min, paikkana vaihteleva maasto, jossa on pieniä puita, kiviä, sammalmättäitä piilopaikoiksi.
-----------	--

30–45 min	<p>4. Aistirasti</p> <ul style="list-style-type: none">Jokainen ryhmä etsii ympäriltään luonnon aarteita eri aisteja käyttäen. Alla olevista ohjeista kerrotaan yksi kohta kerrallaan lapsille. Muistetaan samalla, saako jostain ottaa luonnosta jokamiehen oikeuksien perusteella.Rastipisteen teksti: <i>Metsän oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllö, herra Pöllö, oli suunnitellut kuunteluttavansa muilla luonnon ääniä, mutta joku oli hoksauttanut, etteivät kaikki kuule niin hyvin kuin herra Pöllö itse. Sepä vasta toi pulman. Miten hän saisi muut huomaamaan luonnon asiat, jos kaikilla ei ole niin hyvää kuuloa? Autathan pöllöä havaitsemaan luonnosta löytyviä asioita jokaista aistia käyttämällä.</i><i>Mikä on luonnon paras maku?</i><i>Sulje silmäsi ja haistele hetki ilmaa. Haistatko mitään? Jos et, niin avaa silmät ja yritä etsiä kohde, josta lähtee tuoksu.</i><i>Laita kätesi edessäsi olevaan kangaspussiin ja tunnustele, mikä esine on pussissa. Tunnistatko ilman pussiin kurkistamista?</i><i>Sulje taas silmäsi ja olkaa aivan hiljaa hetken ajan. Mitä ääniä kuulette? Kuinka monta erilaista ääntä havaitsette? Mikä on kaunein ääni?</i><i>Nyt silmät teräviksi. Katsele ympärillesi ja kierrä paikallasi 360 astetta. Mikä on kaunein asia, jonka näet ympärilläsi?</i>Rastin suorittamisen lopuksi annetaan ryhmälle rastilta löytyvä paperinpala ja lapset laittavat jonkun luonnontavaran toiselle ryhmälle.Kesto 10–15 min, paikkana rauhallinen ja vaihteleva ympäristö.
45–1 h 15 min	<p>5. Seikkailurata</p> <ul style="list-style-type: none">Rastipisteen teksti: <i>Joidenkin mielestä metsä ei ole jännittävä paikka ja siellä pitäisi olla enemmän jännitystä. Niinpä oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllö, herra Pöllö, oli päättänyt teettää luonnon seikkailuradan testaamaan metsässä kulkijoiden rohkeutta ja taitoja. Tarvittaisiin vain testaajia radalle. Voisitko auttaa? Muistakaa myös, että tällä alueella liikkuu huivirovoja.</i>Aistirastilla muodostetut ryhmät saavat tehtäväksi kulkea 3-osaisen köysiradan läpi. Osaset sijoitetaan maastoon siten, että rataa voi kiertää kumpaakin suuntaan.Tasapainoliina, korkeus noin 20–30 cm maan pinnasta. Ryhmän muut jäsenet ja aikuinen auttavat köydellä liikkuvan ryhmäläisen radan läpi ilman putoamistaHämähäkinseitti. Ryhmä valitsee seitistä aukot, joiden läpi se kulkee koskematta köysiin. Kutakin aukkoa saa käyttää vain yhdesti. Jos joku koskettaa köyttä, silloin ryhmän täytyy aloittaa hämähäkinseitti alusta.Köysirata, jonka jokainen kulkee läpi silmät peitettynä. Ryhmän jäsenet voivat joko pitää kiinni toisistaan ja köydestä.Lisäksi rataa voi sisällyttää maapuun päästä päähän kävely ja maakuopan ylittäminen peruuttamalla.Jos köysiradalla joutuu odottamaan omaa vuoroaan, voi ryhmä päättää mitä aistia keskittyy käyttämään kerrallaan ja tarkkailee luontoa sen aistin avulla.Rastilla on hyvä olla yksi aikuinen ryhmänvetäjän lisäksi varmistamassa radan suorittamisen turvallisesti. Radan jo läpikäyneet lapset voivat etsiä sillä aikaa ympäristöstä kauniita yksityiskohtia aarteeksi.Rastin suorittamisen lopuksi annetaan ryhmälle rastilta löytyvä paperinpala ja lapset laittavat jonkun luonnontavaran toiselle ryhmälle.Kesto n.45 min, paikkana vaihteleva maasto, jossa on luonnonesteitä.
1 h 15 min –	<p>6. Lopetus</p>

1h 30 min	<ul style="list-style-type: none"> • Käytyään kaikilla kolmella rastilla ryhmät kokoavat viimeisellä rastilla viestin, jonka opettaja lukee ääneen. • Mietitään yhdessä, mitä viesti tarkoittaa. Johdatellaan lapset ymmärtämään, että viestissä tarkoitetaan aarteilla kaikkia aisteillamme havaittavia asioita. Luontoa luokiessa ja ymmärtääkseen täytyy käyttää korvia, silmiä, nenää, suuta ja tuntoaistia huomatakseen mahdollisimman paljon erilaisia asioita. • Tutkitaan luupeilla rasteilta löytyneet esineet. • Kesto 10–15 min, paikkana viimeinen rastipiste.
Koonti	<ul style="list-style-type: none"> • Ryhmät voivat kokoontua lopuksi päiväkodin pihalla ja esitellä vuorotellen johtopäätöksensä aarteesta ja löytämistään tavaroista. • Jokainen ryhmä voi kertoa myös lyhyesti joko ryhmän sisällä tai kaikkien ryhmien kesken, mikä oli kivointa päivässä ja mistä he tykkäsivät tai eivät pitäneet. Harjoitellaan samalla ilmaisemaan oma mielipide, olisi se sitten myönteinen tai kielteinen jotakin asiaa kohtaan.
Huomioitavaa	<ul style="list-style-type: none"> • Sään mukainen pukeutuminen. • Allergiat, jos aistirastilla on tarjottavana maisteltavia luonnontuotteita. Esim. kuu-senkerkkäsiirappia, hunajaa tms. • Vältä köysirataa tehtäessä kohdat, jossa on teräviä oksia, liukkaita kiviä tai koloja, missä lapset voivat loukata itsensä.
Lisää tietoa	

Liite 1 Tekstit rastipisteille

1. Pohjustustarina retkelle

Kirkonkylän alueella on jo pitemmän aikaa liikkunut huhu, alueen metsään piilotetuista aarteista. Kummaa liikettä on nähty niin päiväkodin kulmilla kuin sen läheisyydessä olevassa metsässä. Kuka siellä on mahtanut liikkua ja millä asioin? Keijutko? Jopa joulupukin tonttuja on epäilty piilottaneen ylimääräiset lahjat metsikköön, kun huonosti käyttäytyvät ihmiset eivät ole niitä ansainneet. Linnut jopa toivat minulle kartan, johon on kuitenkin merkitty rasteja. Linnut kertoivat minulle rastien johdavan aarteille. Mitä pitäisi tehdä? Pitäisikö meidän mennä etsimään rastit yhdessä?

2. Rastipisteiden tekstit

Etsi ja löydä jokamiehen oikeudet

Metsän oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllön salkku oli mennyt hajoamaan hänen lentäessään kertomaan metsästä tietämättömille aikuisille. Autathan häntä löytämään hänen salkkuns sisällön?

Aistirasti

Metsän oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllö, herra Pöllö, oli suunnitellut kuunteluttavansa muilla luonnon ääniä, mutta joku oli hoksauttanut, etteivät kaikki kuule niin hyvin kuin herra Pöllö itse. Sepä vasta toi pulman. Miten hän saisi muut huomaamaan luonnon asiat, jos kaikilla ei ole niin hyvää kuuloa? Autathan pöllöä havaitsemaan luonnosta löytyviä asioita jokaista aistia käyttämällä.

Mikä on luonnon paras maku?

Sulje silmäsi ja haistele hetki ilmaa. Haistatko mitään? Jos et, niin avaa silmät ja yritä etsiä kohde, josta lähtee tuoksu.

Laita kätesi edessäsi olevaan kangaspussiin ja tunnustele, mikä esine on pussissa. Tunnistatko ilman pussiin kurkistamista?

Sulje taas silmäsi ja olkaa aivan hiljaa hetken ajan. Mitä ääniä kuulette? Kuinka monta erilaista ääntä havaitsette? Mikä on kaunein ääni?

Nyt silmät teräviksi. Katsele ympärillesi ja kierrä paikallasi 360 astetta. Mikä on kaunein asia, jonka näet ympärilläsi?

Joidenkin mielestä metsä ei ole jännittävä paikka ja siellä pitäisi olla enemmän jännitystä. Niinpä oikeusasiamiehenä työskentelevän pöllö, herra Pöllö, oli päättänyt teettää luonnon seikkailuradan testaamaan metsässä kulkijoiden rohkeutta ja taitoja. Tarvittaisiin vain testaajia radalle. Voisitko auttaa? Muistakaa myös, että tällä alueella liikkuu huivirosoja.

3. Aarreviesti

Hetki hiljaa, hengitä syvään. Luonto tarjoaa sulle aarteet kauneimmat alla kuusipuun illanhämyssä, aamunkoitossa, kevään kasvussa ja talven tuiskeessa. Oothan vain kaikki aistit avoinna.

Jokamiehenoikeudet

